

Viktigt om slaveriet

Huvudrollen i filmen spelas av Chiwetel Ejiofor. Bild ur filmen.

"12 years a slave" är en mycket bra film, med en intressant bakgrundshistoria. Filmen är baserad på en bok skriven av en svart amerikan, Solomon Northup.

Han blev 1841 kidnappad från norra till södra USA av vita slavhandlare. Northup överlevde och lyckades ta sig ur slaveriet och tillbaka till sin familj i norr. Därefter skrev han boken som gett filmen dess titel. Ohyggligheterna han och de andra slaverna utsattes för var närmast ofattbara.

Förvånad recensent

Nils Petter Sundgren skrev i sin Expressen-recension av filmen att han "känner ett motstånd" mot allt våld den visar. Regissören Steve McQueen har gjort "bildpoesi av sårade och pinade svarta kroppar", anser han. Sundgren verkar också närmast förvånad över att filmens slavägare - efter att först ha läst upp några bibelcitat - slår slaverna. Hatar han dem så mycket? De är ju hans främsta kapital, funderar Sundgren.

En annan svensk recensent ansåg att filmen var intetsägande och visade afroamerikaner som i princip haft otur eftersom de råkat hamna hos några sadister som slog dem med piskor...

Handlade om ekonomi

Dessa skribenter verkar inte ha förstått att det omfattande fysiska förtrycket av slaverna, legitimerat med rasläror, fanns till för att det fyllde bestämda funktioner: Det höll nere en stor grupp människor som annars kunde ha gjort framgångsrika revol-

ter. På Haiti segrade slavernas uppror.

Våldet mot slaverna utövades alltså inte för nöjes skull utan för att det skulle säkra en ytterst lönsam institution. Det visas också mycket tydligt i filmen. Slavägarnas luxuösa leverne ställs i kontrast till slavernas oerhörda fattigdom.

Filmens scener är plågsamma att se. Men de säger säkert en hel del om hur slaveriet verkligen såg ut inne i amerikanska Södern, i all sin brutalitet. Och det framgår tydligt att det handlade om ekonomi; att bibehålla slavägarklassens rikedom och makt - via bomullsplantagerna där slaverna fick arbeta ihjäl sig och behandlades värre än djur.

Steve McQueen har med denna film gjort en viktig insats. Hela historien om slaveriet som det verkligen såg ut i USA är egendomligt lite skildrad på film, i alla fall efter Alex Haleys "Rötter". Och när kommer den första svenska filmen om Sveriges och svenskars aktiva deltagande i och understödjande av slaveri och slavhandel under 1600-1800-talen?

Det är 175 år sedan slaveriet avskaffades i brittiska imperiet. Men slaveri i olika former finns än idag och omfattar över 21 miljoner människor.

Henrik Persson

Fakta: www.en.wikipedia.org/wiki/Slavery, www.so-rummet.se/kategorier/historia/nya-tiden/slaveri-och-triangelhandel#, www.en.wikipedia.org/wiki/Solomon_Northup, www.svd.se/kultur/film/en-fornedring-svar-att-forestalla-sig_8840276.svd